

Sobre associacions i determinants causals en medicina

Xavier Bonfill

Director

Annals de Medicina

Poder establir amb força seguretat quina és la causa de les malalties ha ocupat durant segles moltes de les energies dels sanitaris i dels investigadors en particular. Alhora, saber fins a quin punt les proves diagnòstiques i els tractaments que s'administren als pacients són o no determinants per a l'evolució de la malaltia no ha deixat de ser mai objecte d'anàlisi i sovint d'especulació. Per això són tan útils i complementaris els articles que publiquem en dues seccions d'aquest *Annals*.

A **Clàssics...**, Joan M. V. Pons i Gaietà Permanyer ens han traduït, mai millor dit, un veritable clàssic, no només pel que fa a l'autor, sinó també pel propi article. En efecte, Sir Richard Doll és un dels gegants del segle XX que va fer nombroses i molt rellevants contribucions a la recerca en general i a la salut pública més concretament. I en aquest article del 2002, un dels seus darrers, fa un repàs clarivident als criteris necessaris per establir les causes de les malalties, il·lustrant-ho amb tres situacions viscudes per ell que són molt adients: la relació entre tabac i càncer de pulmó; la síndrome de l'oli tòxic; i la relació entre el consum d'alcohol i la malaltia coronària.

Per la seva banda, el **deBAT...** ens porta unes interessants reflexions sobre el procés reflexiu, més o menys conscient i fonamentat, que duen a terme els metges quan intenten atendre el millor possible els seus pacients. A partir d'una documentada revisió teòrica de Joan M. V. Pons, Rosa Corcoy i Ferran Morell ho contrasten i analitzen des de la seva diferent perspectiva pràctica. Tot plegat constitueix un valuós material per a tothom que hi vulgui aprofundir per entendre i si pot ser millorar la intrincada

seqüència de factors i d'informació que determinen les decisions mèdiques.

A **Roda...** podem llegir la nova experiència de la Regió Sanitària de Lleida i de l'Alt Pirineu i Aran per impulsar un sistema de gestió de qualitat en l'àmbit de l'atenció intermèdia, sovint oblidada en estar a cavall de l'atenció hospitalària i l'atenció primària. A **Proves i evidències** tenim coneixement del nou lloc web de l'Observatori de Desigualtats en Salut que ha desenvolupat l'AQuAS i que pot ser un instrument de gran ajuda per tenir accés de manera ràpida i gràfica a la informació més rellevant relacionada amb aquest tema. A **Recerca autòctona...**, continuem familiaritzant-nos amb la realitat i projecció dels diferents instituts de recerca del país i, en aquest cas, és el torn de l'IRBLleida, que fa poc va superar el seus primers vint anys de vida.

A **Sense amnèsia**, Josep E. Baños i Elena Guardiola reivindiquen amb raó el paper de Josep Fabré i Tersol en el reconeixement de la síndrome de Martorell-Fabré, exemple fefaent de la dificultat de fer justícia completa quan es designen els epònims i, encara més, si els autors pertanyen a nacions petites.

Per acabar, al **Fent de...** tenim ocasió de conèixer amb detall la trajectòria de la guardonada amb el premi Jordi Gol i Gurina 2025, Carmen Cabezas, qui ha fet importants contribucions a cavall entre l'atenció primària i la salut pública. Dir també que se li va atorgar aquest premi *ex aequo* amb Nolasac Acarín, reconeixent, entre altres mèrits, les seves valuoses aportacions en la planificació sanitària dels primers anys de la democràcia. Enhorabona a tots dos!

Correspondència: Dr. Xavier Bonfill
Servei d'Epidemiologia Clínica i Salut Pública
Hospital de la Santa Creu i Sant Pau
C/ Sant Antoni M. Claret, 167
08025 Barcelona
Tel. 935 537 810
Adreça electrònica: xbonfill@santpau.cat